

פרשת קורח תשע"ז

און בן פלת

Sponsored by friends of David Wachs ז"ל in his memory
לעיי"נ דוד בן מרדכי שמואל ז"ל

במדבר פרק טז

(א) וַיִּקַּח קֹרַח בְּרִיצְהָר בְּרִלְגֵי וְדָתָן וְאַבְיָרָם בְּנֵי אֶלְיָאָב וְאוֹן בְּרַפָּלַת בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיִּקְמוּ לַפְּנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמֹשִׁים וּמְאֹתַיִם נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי־שֵׁם: (ג) וַיִּקְהָלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה כָּלֶם קְדָשִׁים וּבְתוֹכְכֶם יִקְוֶה וּמַדְוֶעַ תִּתְּנֶנּוּ עַל־קַהֲלֵי יִקְוֶה:

רש"י

(א) ויקח קרח - פרשה זו יפה נדרשתא במדרש רבי תנחומא: ויקח קרח - לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלג נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת, וכן (איוב טו, יב) מה יקחד לבך, לוקח אותך להפליגך משאר בני אדם. דבר אחר ויקח קרח משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים, כמו שנאמר (במדבר

כ, כה) קח את אהרן, (הושע יד, ג) קחו עמכם דברים: בן יצהר בן קהת בן לוי - ולא הזכיר בן יעקב, שבקש רחמים על עצמוד שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט, ו) ובקהלם אל תחד כבודי. והיכן נזכר שמוה על קרח, בהתיחסם על הדוכן בדברי הימים, שנאמר (ד"ה א' ו, כב - כג) בן אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל: ודתן ואבירים - בשביל שהיה שבט ראובן שרוי בחנייתם תימנה, שכן לקהת ובניו החונים תימנה, נשתתפו עם קרח במחלוקתו, ז אוי לרשע אוי לשכנו. ומה ראה קרח לחלוק עם משה, ח נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל שמינהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור. אמר קרח, אחי אבא ארבעה היו, שנאמר (שמות ו, יח) ובני קהת וגו'. עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי ליטול את השניה, לא אני שאני בן יצהר שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם, הריני חולק עליו ומבטל את דבריו. מה עשה, עמד וכנס מאתים חמישים ראשי סנהדראות, רובן משבט ראובן שכיניו, והם אליצור בן שדיאור וחביריו וכיוצא בו, שנאמר נשיאי עדה קריאי מועד, ולהלן הוא אומר (במדבר א, טז) אלה קרואי העדה, והלבישן טליתות שכולן תכלת. באו ועמדו לפני משה. אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציציתך או פטורה. אמר להם חייבת. התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה: בני ראובן - דתן ואבירסל ואון בן פלת: (ג) רב לכם - הרבה יותר מדאי לקחתם לעצמכם גדולה: כלם קדושים - כולם שמעונו דברים בסיני מפי הגבורה: ומדוע תתנשאו - אם לקחת אתה מלכות לא היה לך לברר לאחיד כהונה, ס לא אתם לבדכם שמעתם בסיניע אנכי ה' אלהיך (שמות כ ב), כל העדה שמעו:

מסכת סנהדרין דף קט ע"ב - ק"ע א"

מר רב: און בן פלת אשתו הצילתו, אמרה ליה: מאי נפקא לך מינה? אי מר רבה - אנת תלמידא, ואי מר רבה - אנת תלמידא. אמר לה: מאי אעביד, הואי בעצה, ואשתבעי לי בהדיהו: אמרה ליה: ידענא דכולה כנישתא קדישתא נינהו, דכתיב כי כל העדה כלם קדשים. אמרה ליה: טוב, דאנא מצילנא לך. אשקיתיה חמרא, וארויתיה, ואגניתיה גואי, אותבה על בבא וסתרתה למזיה, כל דאתא חזיה, הדר. אדהכי והכי אבלעו לה. איתתיה דקרח אמרה ליה: חזי מאי קעביד משה! איהו הוה מלכא, לאחור שוויה כהנא רבא, לבני אחוהי שוינהו סגני דכהנא, אי אתיא תרומה - אמר תיהוי לכהן, אי אתו מעשר דשקילתו אתון - אמר הבו חד מעשרה לכהן, ועוד דגיז ליה למזייכו ומיטלל לכו כי כופתא, עינא יחב במזייכו. - אמר לה: הא איהו נמי קא עביד! - אמרה ליה: כיון דכולהו רבותא דידיה, אמר איהו נמי תמת נפשי עם פלשתים. ועוד: דקאמר לכו עבדיתו תכלתא, אי סלקא דעתך תכלתא חשיבא [מצוה] - אפיק גלימי דתכלתא וכסינהו לכולהו מתיבתך! היינו דכתיב חכמות נשים בנתה ביתה - זו אשתו של און בן פלת, ואולת בידה תהרסנה - זו אשתו של קרח. ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים - מיוחדים שבעדה, קראי מועד - שהיו יודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים, אנשי שם - שהיה להם שם בכל העולם. וישמע משה ויפל על פניו, מה שמועה שמעו? - אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: שחשדוהו מאשת איש, שנאמר ויקנאו למשה במחנה. אמר רבי שמואל בר יצחק: מלמד שכל אחד ואחד קנא את אשתו ממשה, שנאמר ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה.

רש"י

אי מר רבה - אם ינצח משה - מכל מקום אתה תלמיד, ואם קרח מנצח - אתה תלמיד, מה לך בשררה זו. הואי בעצה - אני הייתי עמהן בעצה, ונשבעתי להם שאם יקראוני אלך עמהם. דכולה כנישתא קדישין - כולם צנועים וקדושים, ולא יכנסו אלי אם אני פרועה. סתרה למזיה - שיערה, וישבה על פתח הבית, כל מי שהיה בא לקרוא - רואה ראשה פרוע וחוזר. מעשר - ראשון דשקילתו אתון, אמר: הבו חד מעשרה לכהן. דגיז למזייכו - דכתיב (במדבר ח) והעבירו תער על [כל] בשרם ומשחק בכס כאילו אתם שוטים. ככופתא - רעי, כמו בטולא דכופתא דאמרן לעיל (צח, ב) כגלל הזה אתם חשובים בעיניו. עינא יחב - עין נתן בשעריכם כדי שלא יהא בכס צורה כמותו. אמר לה - קרח: איהו נמי, משה עצמו גלח כל שיערו. כיון דכולה רבותא דידיה הוא - אינו חושש אם גילח עצמו, דקאמר לנפשיה תמות נפשי עם פלשתים אגוזו שערי כמותם ומה לי בכך, שהם מקיימין אפילו מה שאני מצוה לשחוק - אגוזו עכשיו כמותם כדי להפיס דעתם. ועוד דקאמר לכו - עשו פתיל תכלת בארבע כנפות הבגד, ואי סלקא דעתך תכלת חשוב - מפני מה לא יאמר לעשות כל הבגד כולו תכלת. אפיק גלימא דתכלתא - קח לך בגדים של תכלת וכסינהו לכולהו מתיבתך וכסה בהן בבית המדרש אתה וחברותך. קנא לאשתו - אל (הסתר) [תסתרי] עם משה, קנוי היינו התראה. ונטה לו מחוץ למחנה - יצא מחוץ למחנה שלא יחשדוהו עוד.